

Beretning 2012

Om magtanvendelse og andre indgreb i
voksnes selvbestemmelsesret



KØBENHAVNS KOMMUNE
Sundheds- og
Omsorgsforvaltningen
Administrationscentret, Juridisk

Indhold

1	INDLEDNING.....	4
2	REGLER OM MAGTANVENDELSE	4
2.1	Anvendelsesområde.....	4
2.2	Reglernes indhold	4
2.2.1	<i>Reglerne</i>	4
2.2.2	<i>Tilladelser</i>	6
2.2.3	<i>Undtagelse</i>	6
2.2.4	<i>Registrering af magtanvendelse</i>	6
3	MAGTANVENDELSESSAGER I TAL	7
3.1	Rundspørge 2012	7
3.1.1	<i>Rundspørge</i>	7
3.1.2	<i>Behov for fortsat fokus</i>	8
3.2	Modtagne ansøgninger i 2012.....	8
3.2.1	<i>Alarm- og/eller pejlesystemer</i>	8
3.2.2	<i>Nødvendig personlig hygiejne</i>	9
3.2.3	<i>Tilbageførelse og eller tilbageholdelse til/i egen bolig</i>	9
3.2.4	<i>Blød stofsele</i>	9
3.2.5	<i>Flytninger</i>	9
3.3	Modtagne indberetninger i 2012.....	10
3.3.1	<i>Nødvendig personlig hygiejne</i>	10
3.3.2	<i>Tilbageførelse til egen bolig</i>	10
3.3.3	<i>Nødværge</i>	11
3.3.4	<i>Blød stofsele</i>	11
3.4	Geografisk fordeling.....	12
3.4.1	<i>Lokalområde Indre By/Østerbro</i>	12
3.4.2	<i>Lokalområde Vesterbro/Kgs. Enghave/Valby</i>	13
3.4.3	<i>Lokalområde Nørrebro/Bispebjerg</i>	14
3.4.4	<i>Lokalområde Vanløse/Brønshøj/Husum</i>	15
3.4.5	<i>Lokalområde Amager</i>	16
3.4.6	<i>Den Centrale Visitation</i>	17
3.4.7	<i>Samlet oversigt over indberetninger om anvendelse af magt i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen</i>	18
3.4.8	<i>Samlet oversigt over ansøgte tilladelser til anvendelse af magt i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen</i>	18

4 UDVIKLING..... 19

1 INDLEDNING

Sundheds- og Omsorgsudvalget skal følge udviklingen i anvendelse af magt og andre indgreb i voksnes selvbestemmelsesret med henblik på en vurdering af behovet for opfølgning.

I henhold til Serviceloven skal forvaltningen derfor en gang om året forelægge en beretning for Sundheds- og Omsorgsudvalget.

2 REGLER OM MAGTANVENDELSE

Brug af fysisk magt eller andre indgreb i voksnes selvbestemmelsesret kræver særlig lovhjemmel.

Servicelovens regler om magtanvendelse er et eksempel på lovregulering af individets selvbestemmelse og herunder de retssikkerhedsgarantier, der skal iagttages.

2.1 Anvendelsesområde

Formålet med servicelovens regler om magtanvendelse er at understøtte den særlige omsorgspligt, som kommunen har til at undgå omsorgssvigt over for borgere, der på grund af betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne er ude af stand til at tage forsvarligt vare på sig selv eller ved sin adfærd kan skade andre.

Inden for forvaltningens myndighedsområde bruges magtanvendelsesreglerne især over for borgere, der er ramt af moderat til svær demens, men kan også være nødvendige at anvende over for borgere med andre kroniske hjerneskader og sindssygdomme..

Plejen af og omsorgen for borgere med demenssygdomme m.fl. kan være en kompleks opgave og der opstår situationer, hvor plejepersonalet er nødsaget til at anvende magt og gribe ind i borgerens selvbestemmelsesret, for at kunne yde den absolut påkrævede og sufficente pleje og omsorg for borgeren.

Brug af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten er sidste valg af løsning for at hindre omsorgssvigt, og frivillig medvirken skal altid have været forsøgt først.

Derfor udvikler og opbygger forvaltningen kontinuerligt metoder til at forebygge og minimere brugen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten bl.a. inden for rammerne af kommunens Demenspolitik samt ved undervisning og rådgivning af personalet.

2.2 Reglernes indhold

I de følgende afsnit beskrives indholdet i servicelovens regler om magtanvendelse og andre indgreb i voksnes selvbestemmelsesret.

2.2.1 Reglerne

Kommunen har pligt til at tilbyde hjælp til voksne med nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer. Udgangspunktet er, at borgeren skal give samtykke til den tilbudte hjælp og medvirke til, at hjælpen afpasses til borgerens problemstilling.

Derudover har kommunerne pligt til at gribe aktivt ind, når det drejer sig om borgere, som har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne og som mangler evnen til at samtykke til den nødvendige hjælp. Denne omsorgspligt er påbudt kommunen for at undgå omsorgssvigt overfor denne personkreds.

Loven indeholder en udtømmende afgrænsning af, hvornår tilsidesættelse af voksne borgers selvbestemmelsesret er lovlig.

Hvis en borger - med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne - aktivt modsætter sig helt nødvendig hjælp, kan kommunen som sidste udvej bringe et eller flere af 6 indgreb i anvendelse overfor borgeren:

- Anvendelse af personlige alarm- og/eller pejlesystemer (§ 125)
- Fastholdelse i akutte situationer for at forhindre, at borger gør skade på sig selv eller andre (nødværge § 126).
- Anvendelse af fysisk magt (fastholdelse) overfor en person, hvor det må anses for absolut nødvendigt for at kunne udøve omsorgsplikten i personlige hygiejnesituationer (§ 126a).
- Kortvarig tilbageholdelse i eller tilbageførelse af borger til egen bolig, hvis der er nærliggende risiko for, at pågældende i fællesarealer eller ved at forlade sin bolig udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade (§ 127).
- Anvendelse af beskyttelsesmidler (stofsele) for at forhindre fald fra stol, seng eller kørestol (§ 128).
- Permanent flytning til særligt botilbud uden borgers samtykke (§ 129).

Fælles for de nævnte indgreb er, at:

- Indgreb kan kun udøves overfor borgere, når der er faglig dokumentation for personens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne, som gør, at personen ikke kan tage forsvarligt vare på sig selv.
- Indgrebet skal være absolut påkrævet og må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.
- Forud for indgrebet skal det altid være forsøgt at opnå borgerens frivillige medvirken til den nødvendige hjælp. Tilsvarende skal personalet altid overveje, om en mindre indgribende foranstaltning vil være tilstrækkelig for at udøve omsorgsplikten, ligesom det skal vurderes, om indgrebet står mål med, hvad som søges opnået med indgrebet.
- Indgrebet skal være nødvendigt, fordi der er overhængende risiko for alvorlig personskade på borgeren selv eller andre – og det dermed vil være i strid med kommunens omsorgspligt, hvis personalet ikke griber til handling for at forhindre/minimere denne fare/risiko.
- Indgrebet skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt.
- Alle indgreb skal registreres og indberettes, når de har været bragt i anvendelse. Alle indgreb (på nær akut nødværge) kræver en forhåndsgodkendelse fra forvaltningen førend de må bringes i anvendelse, og der skal altid følges op med en handleplan for – så vidt det er muligt - at imødegå eller minimere fremtidig anvendelse af magt.
- Enkelte af indgrebene kræver tillige godkendelse i Det Sociale Nævn samt, beskikkelse af en advokat til at varetage borgerens interesser under sagens behandling i nævnet.

Magtanvendelse udover de nævnte indgreb i selvbestemmelsesretten kan ikke udføres med hjemmel i serviceloven, men eventuelt med hjemmel i anden lovgivning f.eks. sundhedsloven, psykiatriloven og værgemålsloven.

2.2.2 Tilladelser

Iværksættelse af magtanvendelse kræver, at personalet forinden ansøger forvaltningen om at anvende magt overfor en borger med en særlig problemstilling, som ikke kan løses på anden vis. Forvaltningen vurderer på basis af ansøgningen, om servicelovens betingelser er opfyldt, og om tilladelse kan gives. Er betingelserne opfyldte gives en tidsbegrænset tilladelse til at anvende det magtmiddel, der er ansøgt om.

2.2.3 Undtagelse

Ansøgningskravet gælder ikke i akutte situationer, hvor plejepersonalet umiddelbart skønner, at øjeblikkelig magtanvendelse er nødvendig f.eks. hvor umiddelbar fastholdelse er nødvendig for at afværge, at en dement borger angriber personer (og/eller ejendele) eller for at hindre, at den demensramte borger bringer sig selv i en situation, hvor der er fare for den pågældendes liv, helbred eller førlighed.

I disse nødrets-/nødværgelignende situationer kan plejepersonalet handle ”her og nu”. Personalet skal inden for en kort tidsfrist efterfølgende registrere hændelsen og derefter indberette indgrebet til forvaltningens prøvelse af lovmedholdighed.

Der er i disse tilfælde en skærpet tidsmæssig indberetningspligt på 3 døgn fra indgrebet fandt sted, til indgrebet skal indberettes til forvaltningen. Forvaltningen vurderer om den indberettede anvendelse af magt var inden for servicelovens rammer for lovlig nødværge, samt om eventuelle yderligere foranstaltninger skal iværksættes.

2.2.4 Registrering af magtanvendelse

Borgerens retssikkerhed påses bl.a. ved, at personalet registrerer samt efterfølgende indberetter til forvaltningen, når regelsættet om magtanvendelse anvendes til at gribe ind i en borgers selvbestemmelsesret.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen underkaster alle indberetninger og ansøgninger en juridisk vurdering for at påse, om indberetningen og ansøgningen opfylder servicelovens krav for magtanvendelse.

Såfremt den enkelte indberetning eller ansøgning giver anledning til tvivl, eller ikke er oplyst i henhold til servicelovens krav, kontakter forvaltningen personalet for at få en nærmere afklaring af oplysningsgrundlaget eller iværksætte særlige tiltag såsom undervisning og rådgivning af de berørte enheder.

Som led i arbejdet med at forebygge eller minimere magtanvendelse kan forvaltningen bede den lokale demensfaglige rådgiver om at medvirke til, at der udarbejdes en konkret pædagogisk handleplan for plejen af og omsorgen for den pågældende borger. Endvidere kontaktes lokalområdechefen, hvis der er tale om mere komplekse problemstillinger og det vurderes, at der er behov for andre tiltag.

Forvaltningen opsamler viden/indsigt i enhedernes praksis via de modtagne indberetninger og ansøgninger. Denne viden anvender forvaltningen i sin generelle undervisnings- og rådgivningsindsats overfor plejepersonale m.fl.

Endelig danner registreringen af modtagne indberetninger og ansøgninger om magtanvendelse grundlag for den årlige beretning til Sundheds- og Omsorgsudvalget om udviklingen i anvendelse af magt og andre indgreb i voksnes selvbestemmelsesret inden for forvaltningens ansvarsområde.

3 MAGTANVENDELSESSAGER I TAL

Det følger af Social- og Integrationsministeriets bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne¹, at alle faktisk udførte indgreb skal indberettes og registreres, dvs. også indgreb, som foretages på baggrund af en forudgående afgivet tilladelse.

Siden 1. juli 2010 er forvaltningens registreringer opdelt, så indberetninger og ansøgninger registreres hver for sig.

I 2012 har Juridisk afdeling modtaget og behandlet i alt 421 magtanvendelsessager fordelt på 70 ansøgninger og 351 indberetninger om faktisk udførte indgreb.

I kapitel 4 er der nærmere redegjort for udviklingen i antallet af registrerede sager fra 2005-2012, hvor det fremgår, at der har været en løbende stigning i antallet af sager fra 2009-2011, med et lille fald i antallet af modtagne sager i 2012 på 73 sager.

Faldet kan primært tilskrives færre modtagne indberetninger af udført magt, hvorimod der ikke er tale om udsving i antallet af ansøgninger om magtanvendelse.

3.1 Rundspørge 2012

3.1.1 Rundspørge

Forvaltningen har i lighed med foregående år i december 2012 foretaget et rundspørge til samtlige udføreenheder om magtanvendelser i 2012.

Formålet er at få af- eller bekræftet, at der ikke i enhederne var anvendt magt eller foretaget andre indgreb i selvbestemmelsesretten, som af en eller anden årsag ikke var blevet indberettet til forvaltningen.

Rundspørget verificerede, at de enheder, som forvaltningen ikke i 2012 havde modtaget magtanvendelsessager fra, faktisk heller ikke havde anvendt magt mv. Derudover modtog forvaltningen som følge af rundspørget et mindre antal indberetninger, som enhederne endnu ikke havde fået sendt til forvaltningen.

¹ Senest i Social- og Integrationsministeriets bekendtgørelse nr. 732 af 29. juni 2012

Det er forvaltningens vurdering, at resultatet af rundspørget ikke giver anledning til, at forvaltningen umiddelbart skal intensivere den i forvejen løbende indsats i forhold til at sikre procedureoverholdelse.

3.1.2 Behov for fortsat fokus

Det er forvaltningens opfattelse, at den eksisterende løbende indsats for at udbrede og vedligeholde kendskabet til magtanvendelsesregelsættet bør fortsætte.

Understøttelse, undervisning og vejledning er meget efterspurgt af personalet, idet magtanvendelsesregelsættet kan opleves som kompliceret, og det skal kendes og efterleves af en omfangsrig medarbejderskare med forskellig uddannelsesmæssig baggrund. Samtidig er der på årsbasis en løbende udskiftning i medarbejderstaben inden for Sundheds- og Omsorgsforvaltningens område.

Forvaltningen har derfor i 2012 fortsat indsatsen med konkret vejledning og understøttelse af personalet samt gennemført generelle undervisningsforløb for enheder for at sikre, at ledelse, plejepersonale og visitatorer kontinuerligt har det fornødne kendskab til procedureregler og retssikkerhedsgarantier i forbindelse med magtanvendelsesområdet således, at unødigt magtanvendelse kan forebygges og minimeres.

3.2 Modtagne ansøgninger i 2012

Forvaltningen har modtaget 70 ansøgninger om fremtidig anvendelse af magt inden for servicelovens rammer overfor borgere med varigt nedsat psykisk funktionsniveau. Ansøgningerne fordeler sig således:

3.2.1 Alarm- og/eller pejlesystemer

Der er modtaget 4 ansøgninger om anvendelse af et personligt alarm- og/eller pejlesystem. Ansøgning skal indgives, når demensramte borgere modsætter sig brug af alarm- og/eller pejlesystemer eller, borgerens behov er begrundet i anden psykisk funktionsnedsættelse end demens f.eks. hjerneskadeler som følge af hjerneblødninger eller blodpropper.

Det skal bemærkes, at serviceloven blev ændret pr. 1. juli 2010, hvorefter brug af alarm – og/eller pejlesystemer over for demente borgere indgår som en del af den almindelige omsorg for demente borgere i plejebolig- og dagtilbud – medmindre de pågældende borgere aktivt modsætter sig brugen.

Uagtet der i disse tilfælde ikke længere er noget registrerings- og ansøgningskrav for brugen af alarm- og/eller pejlesystemer, har forvaltningen fulgt udviklingen i brugen på plejebolig- og dagtilbud. Enhederne har meldt ind, at der er ibrugtaget 68 alarm- og /eller pejlesystemer i 2012.

Alarm- og pejlesystemer anvendes typisk for at personalet kan spore en borger, som erfaringsmæssigt ikke kan finde tilbage til boligen, og som har været borte i længere tid. Systemerne kan også omfatte elektroniske alarmbrikker/alarmmåtter, som via lyd/lys adviserer personalet om, at borger enten er ved at forlade boligen eller er ved at stå ud af sengen, og som derfor kan have brug for personalets assistance f.eks. i forhold til påklædning efter vejrliget eller for at undgå fald/hurtig assistance i forbindelse med et fald.

Alle ansøgninger blev imødekommet, og tilladelse blev givet for en tidsbegrænset periode.

3.2.2 Nødvendig personlig hygiejne

Der har været 21 ansøgninger om anvendelse af magt/fastholdelse ved nødvendig personlig hygiejne. Ansøgningerne omhandler typisk demensramte borgere, som pga. urin- og afføringsinkontinens bærer ble, og som længerevarende ikke vil medvirke til at få skiftet ble/tøj. I nogle tilfælde tager borgeren bleen af og får dermed inficeret sig selv, seng, stol osv. med urin og afføring. Såfremt borgeren ikke får hjælp til at udføre den helt nødvendige hygiejne i forbindelse med ”lækagen” kan borgerens helbred være i fare grundet f. eks risiko for sår dannelse eller urinvejsinfektion.

Alle ansøgninger blev imødekommet og tilladelse blev givet for en tidsbegrænset periode.

3.2.3 Tilbageførelse og eller tilbageholdelse til/i egen bolig

Der har været 1 ansøgning om tilbageførelse og/eller tilbageholdelse til/i egen bolig. Tilbageførelse med magt er typisk nødvendig i de tilfælde, hvor demensramte beboere går uinviteret ind i andre beboeres boliger og derefter ikke vil forlade boligen igen, idet de ikke forstår, at de ikke er i egen bolig eller ikke selv kan finde tilbage til egen bolig.

Ansøgningen blev imødekommet og tilladelse givet for en tidsbegrænset periode.

3.2.4 Blød stofsele

Der har været 4 ansøgninger om anvendelse af blød stofsele for at forhindre fald fra stol eller seng. Anvendes typisk for at forhindre lammede eller nyopererede demente borgeres fald ud af kørestol, når borgeren ikke har indsigt i tabet af fysisk funktionsevne, og derfor forsøger at rejse sig, mens personalet er optaget af andre gøremål – typisk i forbindelse med måltider eller fællesaktiviteter i fællesarealer.

Alle ansøgninger blev imødekommet og tilladelse givet i en tidsbegrænset periode.

3.2.5 Flytninger

Der har været i alt 40 ansøgninger om flytning til særligt botilbud uden samtykke. 6 sager angik tilfælde, hvor borger aktivt modsatte sig flytning, 34 sager var begrundet i, at borger ikke kunne give gyldigt samtykke. Blandt sidstnævnte var der 1 sag, hvor ønsket om flytning var begrundet i familiære årsager.

Flytning til plejeboligtilbud uden borgerens samtykke er den mest indgribende foranstaltning med hjemmel i servicelovens magtanvendelsesregler, hvorfor der er tilknyttet særlige retssikkerhedsgarantier til denne bestemmelse.

Ansøgning om flytning uden samtykke omhandler 2 situationer:

- borger modsætter sig aktivt flytning i ord eller handling
- borger forholder sig passivt eller mangler evne til at give samtykke

Såfremt borger opfylder betingelserne for flytning uden samtykke og modsætter sig flytningen i ord eller handlinger, skal borger have beskikket en advokat, der varetager pågældendes interesser i forbindelse med flyttesagens behandling. Forvaltningen skal indstille flytningen til Det Sociale

Nævn, som træffer afgørelse om flytning. Det Sociale Nævns afgørelse kan prøves ved domstolene.

Såfremt borger opfylder betingelserne for flytning og ikke modsætter sig flytning, men mangler evnen til at kunne give informeret samtykke, skal forvaltningens afgørelse om flytning tiltrædes af borgers værg ved stedfortrædende samtykke.

For begge de beskrevne situationer er det et ufravigeligt krav,

- at borgeren har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne,
- at borger er til fare for sig selv ved forbliven i hjemmet,
- at hjælpen ikke kan ydes forsvarligt i boligen samt,
- at der er taget stilling til hvilket konkret botilbud/plejehjem borgeren skal flyttes til, for at sikre borgeren den nødvendige hjælp hele døgnet.

Forvaltningen har i 2012 fået medhold i samtlige flyttesager rejst i Det Sociale Nævn, ligesom alle værg i 2012 har tiltrådt forvaltningens indstilling om flytning og givet stedfortrædende samtykke i de rejste sager.

Såfremt borgeren tilhører personkredsen og allerede bor i et botilbud, kan en flytning uden samtykke (fordi borger mangler evnen) undtagelsesvis finde sted til et andet lignende botilbud. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis flytningen indebærer, at borgeren kommer til at bo tættere på sine pårørende, og dermed medvirker til at borgeren kan bevare tilknytningen til disse. Afgørelse træffes af Det Sociale Nævn efter indstilling fra forvaltningen.

Forvaltningen har siden bestemmelsen blev indført i 2010 haft 4 sager i Det Sociale Nævn og fået medhold i de 3. I den ene sag, hvor Nævnet ikke gav forvaltningen medhold, blev dette begrundet i, at afstanden (km) mellem den pårørendes bolig og borgerens aktuelle bolig ikke kunne begrunde en flytning (flytning inden for kommunegrænsen). Forvaltningen havde samtidig ønsket Nævnets stillingtagen til, om kulturelle og religiøse forhold kunne være omfattet af bestemmelsen, men Nævnet valgte kun at lægge afstandskriteriet til grund for afgørelsen.

3.3 Modtagne indberetninger i 2012

Forvaltningen har modtaget i alt 351 indberetninger om anvendelse af magt overfor borgere med varigt nedsat psykisk funktionsniveau. Indberetningerne fordeler sig som beskrevet nedenfor.

3.3.1 Nødvendig personlig hygiejne

Der er modtaget 159 indberetninger om, at enheden har anvendt en forud givet tilladelse til gennemførelse af nødvendig personlig hygiejne overfor borgere. Alle indberetninger om gennemførelse af nødvendig personlig hygiejne opfyldte servicelovens kriterier for anvendelse af magt i forbindelse med gennemførelse af nødvendig personlig hygiejne og blev vurderet som lovlig magtanvendelse.

3.3.2 Tilbageførelse til egen bolig

Der er modtaget 16 indberetninger på (forud godkendt) tilbageførelse af borger til egen bolig. Alle indberetninger opfyldte servicelovens kriterier for tilbageførelse til egen bolig og blev vurderet som lovlig magtanvendelse.

3.3.3 Nødværge

Der er modtaget 67 indberetninger om akut (dvs. ikke forud godkendt) nødværge for at stoppe/afbryde udadreagerende og/eller selvdestruktiv adfærd hos borgere.

61 indberetninger blev vurderet som værende inden for servicelovens regler for nødværge, og dermed lovlig magtanvendelse.

6 indberetninger vedrørte indgreb i beboers selvbestemmelsesret, som faldt uden for servicelovens regler om lovlig nødværge. De blev derfor vurderet som ikke lovlig magtanvendelse i servicelovens forstand.

Sagerne omfattede 2 tilfælde, hvor en dør til en beboers værelse var låst om natten uden tilladelse og 4 tilfælde, hvor det efterfølgende blev vurderet, at der ikke havde været tilstrækkelig indikation for, at indgrebene var absolut nødvendige.

De 5 enheder har efterfølgende modtaget undervisning i magtanvendelsesregelsættet med fokus på betingelserne og rammerne for nødværge samt konsulteret den lokale demensrådgiver for at forebygge tilsvarende situationer.

3.3.4 Blød stofsele

Der er modtaget 109 indberetninger om brug af blød stofsele. Alle indberetninger opfyldte servicelovens kriterier for lovlig anvendelse.

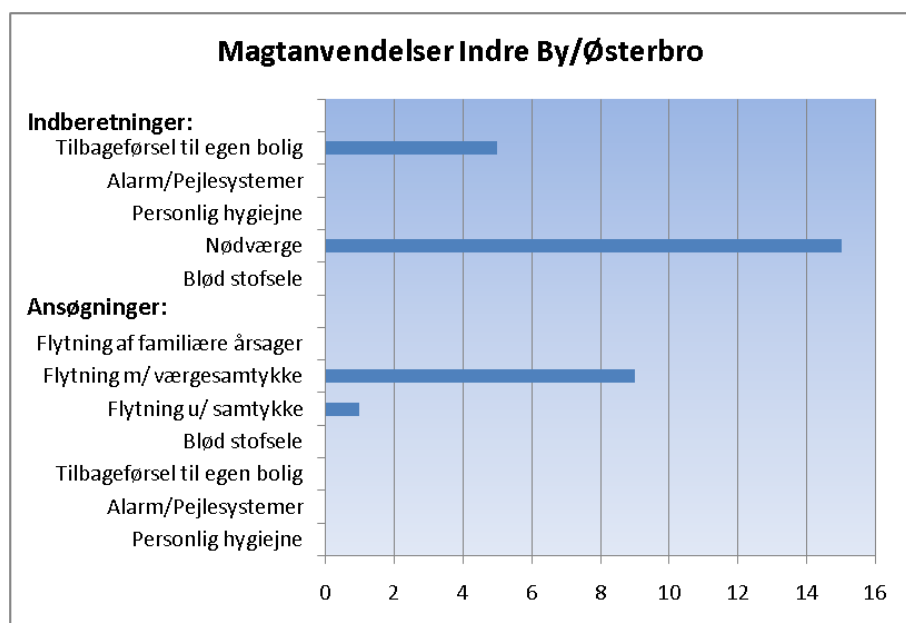
3.4 Geografisk fordeling

Geografisk fordeler det samlede antal indberetninger og ansøgninger sig som beskrevet nedenfor.

3.4.1 Lokalområde Indre By/Østerbro

Der er **ansøgt** om 10 magtanvendelser: 1 ansøgning om flytning, hvor borger modsatte sig flytningen, og 9 ansøgninger om flytning, hvor borger manglede evnen til at samtykke.

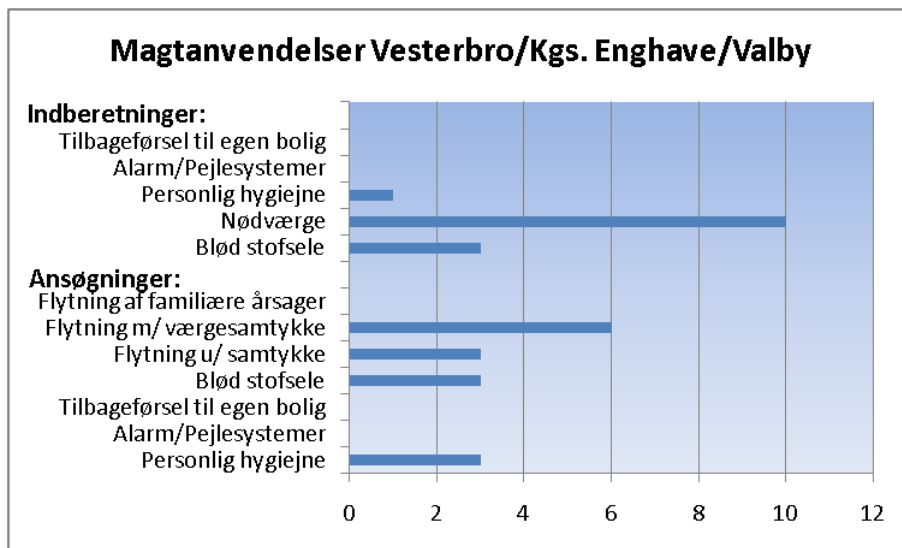
Der er **indberettet** 20 tilfælde af magtanvendelse: 15 tilfælde af akut nødværge, hvoraf de to ikke var omfattet af servicelovens regler, 5 om tilbageførelse til egen bolig (på baggrund af tilladelse).



3.4.2 Lokalområde Vesterbro/Kgs. Enghave/Valby

Der er **ansøgt** om 15 magtanvendelser: 3 ansøgninger om personlig hygiejne, 3 seler, 3 ansøgninger om flytning, hvor borger modsatte sig flytningen og 6 ansøgninger om flytninger, hvor borger manglede evnen til at samtykke.

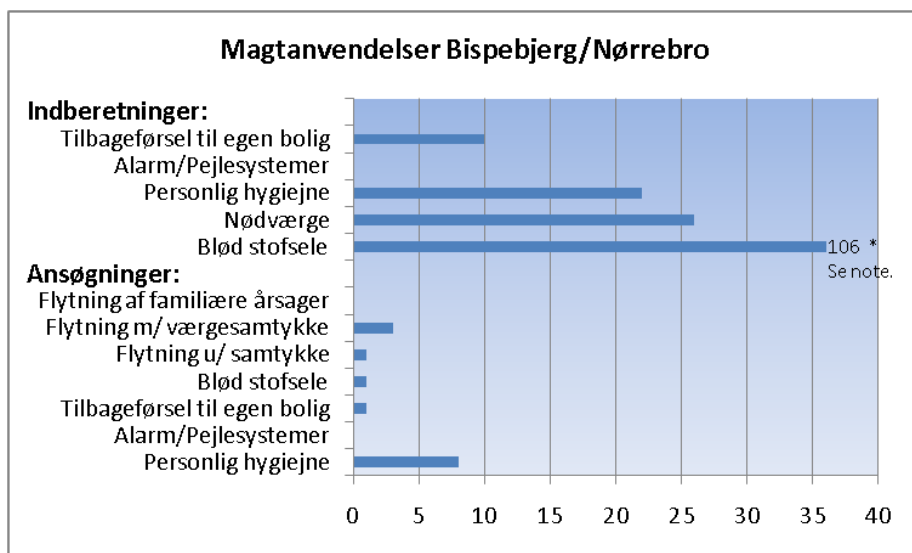
Der er **indberettet** 14 tilfælde af magtanvendelse: 10 tilfælde af akut nødværge (alle på nær 1 inden for servicelovens rammer), 1 om udførelse af personlig hygiejne og 3 seler.



3.4.3 Lokalområde Nørrebro/Bispebjerg

Der er **ansøgt** om 14 magtanvendelser: 8 ansøgninger om personlig hygiejne, 1 om tilbageførelse, 1 stofsele og 1 ansøgning om flytning, hvor borgeren modsatte sig flytning og 3 flytninger, hvor borgeren manglede evnen til at samtykke.

Der er **indberettet** 164 tilfælde af magtanvendelse: 26 tilfælde af akut nødværge (alle på nær 1 var inden for servicelovens rammer), 22 om personlig hygiejne og 10 om tilbageførelser og 106 tilfælde, hvor der er anvendt stofsele².



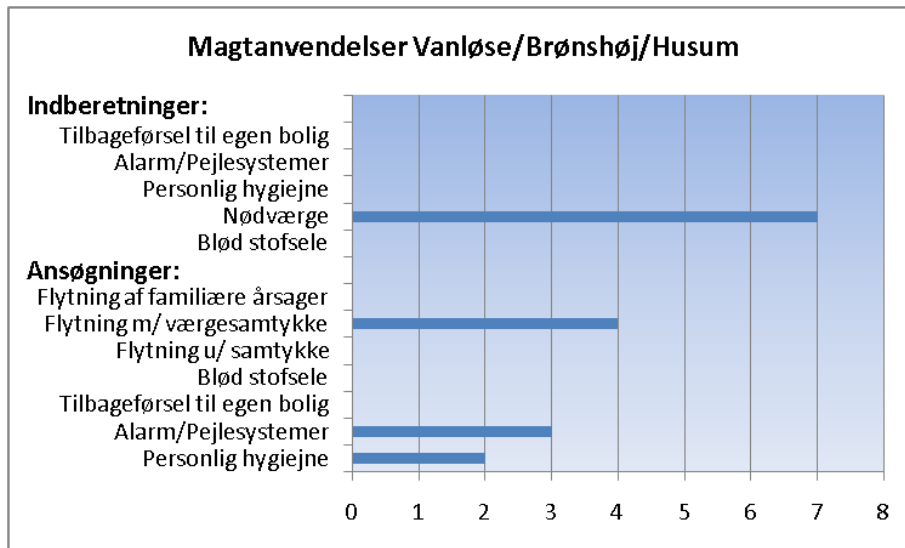
*Af illustrative grunde modsvarer størrelsen af pinden for Bispebjerg/Nørrebro for så vidt angår "blød stofsele" ikke 106 indberetninger for 2012.

² Den hyppige anvendelse af sele angik den samme demente borger. Borgeren var ikke længere bevidst om, at han fysisk ikke var i stand til at stå og gå. I konkrete situationer, fx under måltider, var det derfor nødvendigt at anvende en sele for at beskytte borgeren mod alvorlig risiko for fald.

3.4.4 Lokalområde Vanløse/Brønshøj/Husum

Der er **ansøgt** om 9 magtanvendelser: 2 om personlig hygiejne, 3 om personligt alarm-pejlesystem og 4 ansøgninger om flytning, hvor borger manglede evnen til at samtykke.

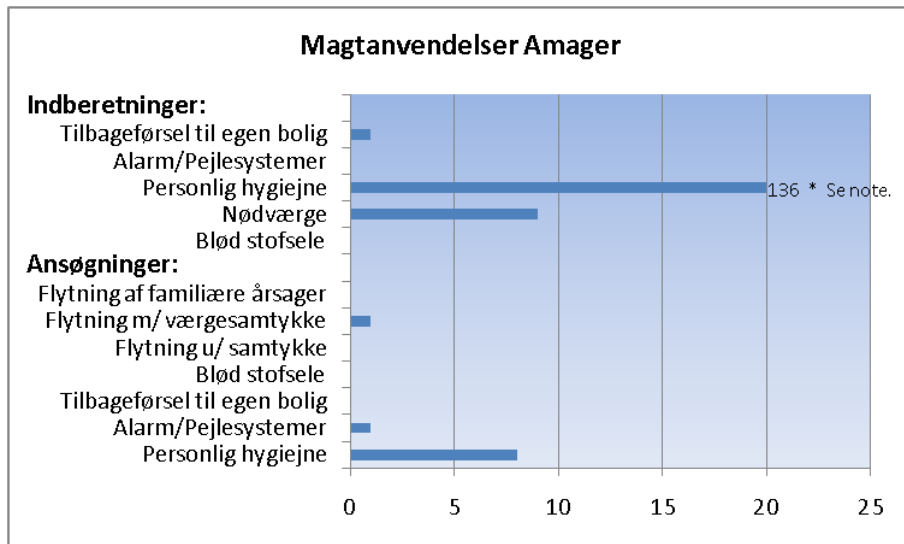
Der er **indberettet** 7 tilfælde af magtanvendelse: 7 tilfælde af akut nødværge, hvoraf 1 ikke var inden for servicelovens rammer.



3.4.5 Lokalområde Amager

Der er **ansøgt** om 10 magtanvendelser: 8 om personlig hygiejne, 1 om alarmsystem og 1 om flytning, hvor borger manglede evnen til at samtykke.

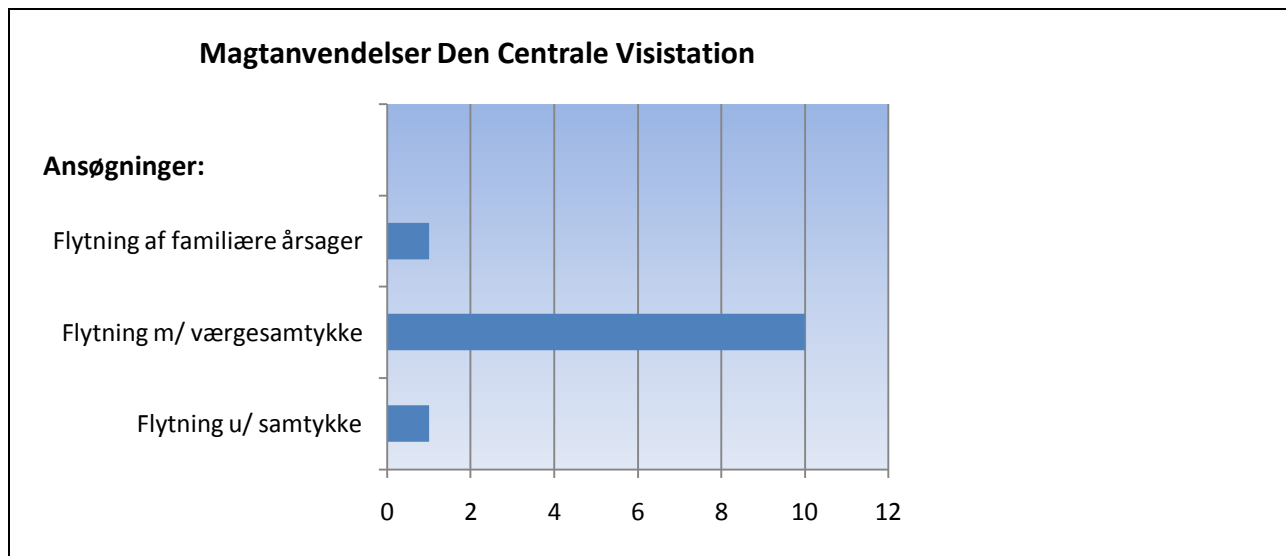
Der er 146 **indberetninger** om magtanvendelse/andre indgreb: 9 tilfælde af akut nødværge (alle på nær 1 er vurderet som værende inden for servicelovens rammer), 136 om udførelse af personlig hygiejne (omhandler to borgere, hvor det på lægelig indikation, i en periode, var absolut nødvendigt at udføre personlig hygiejne op til flere gange dagligt grundet smitte/infektionsfare) samt 1 tilbageførelse.



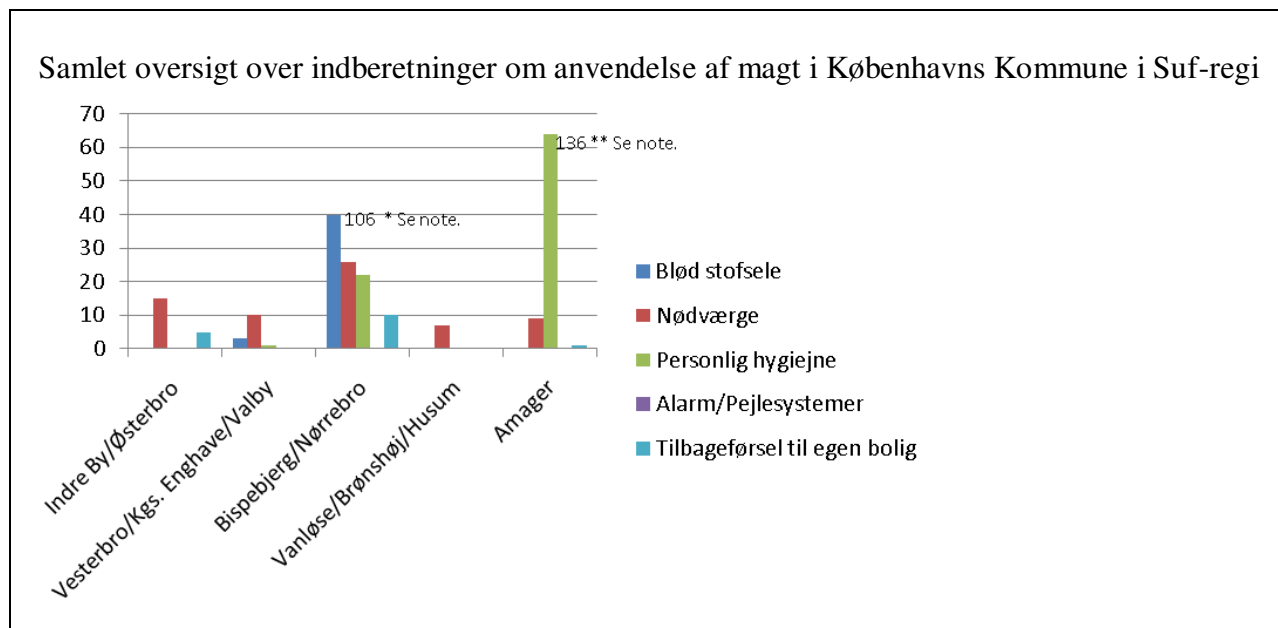
*Af illustrative grunde modsvarer størrelsen af pinden for Amager for så vidt angår "personlig hygiejne" ikke 136 indberetninger for 2012. Det høje antal indberetninger relaterer sig til to borgere, hvor det af læge var vurderet, som værende absolut nødvendigt at udføre nedre personlig hygiejne op til flere gange dagligt, grundet smitte- og/eller infektionsfare.

3.4.6 Den Centrale Visitation

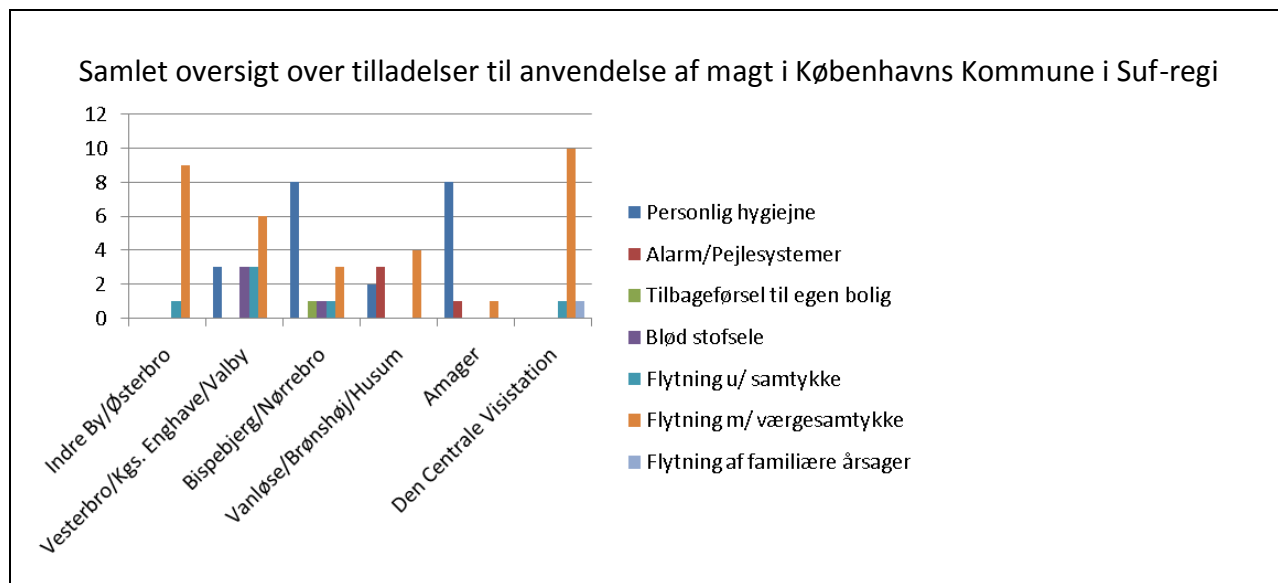
Der har været **ansøgt** om i alt 12 magtanvendelser: 1 flytning, hvor borger modsatte sig, 10 flytninger, hvor borger manglede evnen til at samtykke samt 1 flytning af familiære årsager.



3.4.7 Samlet oversigt over indberetninger om anvendelse af magt i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen



3.4.8 Samlet oversigt over ansøgte tilladelser til anvendelse af magt i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen



4 UDVIKLING

Udviklingen i antallet af ansøgninger og indberetninger om magtanvendelse og andre indgreb i voksnes selvbestemmelsesret i Sundheds- og Omsorgsforvaltningens regi har set således ud:

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
64*)	43*)	99*)	189*)	161*)	272*) ³	494	421
sager	sager	sager	sager	sager	sager	sager	sager

Omfanget at situationer, hvor der er behov for at benytte servicelovens regler om magtanvendelse beror på en række ofte svært forudsigelige faktorer. Antallet af sager på et år kan således ikke stå alene som indikator for udviklingen.

Dertil kommer, at grundlaget for opgørelsen over sagsantal er ændret medio 2010 (jfr. fodnote 3), og det er derfor primært relevant at sammenligne udviklingen i sagsantallet mellem 2011 og 2012.

Umiddelbart er der i 2012 tale om et mindre fald i antallet af registrerede sager i forhold til 2011.

Nedgangen angår imidlertid kun antallet af indberetninger om faktisk udførte indgreb, idet antallet af ansøgninger om en forhåndstilladelse til at anvende magt i en afgrænset periode - og i forhold til en konkret opgave/situation - har ligget på 70 sager i såvel 2011 som i 2012.

I forhold til udvikling i antallet af indberetninger har forvaltningen hæftet sig ved, at antallet af akutte indgreb, som at begået efter bestemmelserne om nødværge er steget fra 37 indgreb i 2011 til 67 indberetninger i 2012.

Som beskrevet i afsnit 3.3.3. har forvaltningen i visse tilfælde iværksat konkrete undervisnings- og vejledningsinitiativer i forhold til nogle af de indberettede forhold med henblik på at forebygge tilsvarende situationer. Det er derudover forvaltningens opfattelse, at de indberettede forhold helt overvejende har været berettiget, hvorfor der ikke er behov for yderligere fokus udover de initiativer, der til stadighed tages i forhold til at sikre, at plejepersonalet er bekendt med rammerne for magtanvendelse, at de har de nødvendige faglige kompetencer og mulighed for særlig rådgivning og vejledning i komplekse situationer.

Det kan endvidere bemærkes, at der ikke har været anmærkninger vedrørende magtanvendelsesområdet ved de tilsyn, der blev udført i 2012.

Den konkrete indsats i forhold til magtanvendelsesområdet understøttes af Københavns Kommunes Demenspolitik, der senest er revideret for perioden 2010-2014, og hvor formålet er, at sikre en målrettet, sammenhængende, kvalitetsorienteret og personcentreret indsats for alle borgere med demens.

³ *) indtil medio 2010 indgår alene antal udstedte tilladelser, men ikke indberetning om det antal gange, som de tidsbegrænsede tilladelser rent faktisk blev anvendt. Til gengæld indeholder tallene frem til 1. juli 2010 ansøgninger til alarm-/pejlesystemer, som ikke længere er omfattet af procedurereglerne for magtanvendelse.

I demenspolitikken er der øget fokus på borgere i eget hjem og på almindelige plejehjem, som supplement til det tidligere fastsatte fokus på borgere med specialiseret behov (demenscentre).

I 2010 igangsatte forvaltningen et større udviklingsarbejde med henblik på at styrke organiseringen af demensområdet samt udarbejde en kompetenceudviklingsstrategi. Formålet er at understøtte og sikre de bedste vilkår for lokal og central implementering af demenspolitikens mål/indhold.

En del af kompetenceudviklingsstrategien indebærer også mere undervisning i jura og socialpædagogik inden for demensområdet – hvilket skønnes, at give et samlet løft af personalets kompetencer – også på magtanvendelsesområdet.

I hvert af de 5 lokalområder er der ansat en demensfaglig rådgiver der beskæftiger sig med vejledning, støtte, supervision og guidning omkring magtanvendelsesområdet lokalt.

Forvaltningens Juridiske afdeling har fortsat det overordnede myndighedsansvar for beslutninger om indgreb i selvbestemmelsesretten efter servicelovens kapitel 24, og der er etableret et formelt samarbejdsforum for de demensfaglige rådgivere og forvaltningens Juridiske afdeling, bl.a. for at sikre ensartethed i behandling af magtanvendelsessager.

Ordringen forventes at køre til november 2013, hvor den evalueres med henblik på fremtidig organisering.

Som endnu et led i styrkelse af organiseringen og implementering af demenspolitikken blev der i maj 2012 i hvert lokalområde etableret rådgivningscentre for demensramte og deres pårørende, hvor man kan søge viden om demens samt få hjælp konkret til at få overblik over kommunens tilbud til demensramte og deres pårørende.

Derudover har forvaltningen aktuelt et særligt fokus på at understøtte, at pårørende inddrages i de situationer, hvor reglerne om magtanvendelse og andre indgreb finder anvendelse – og herunder udarbejdelse af reviderede retningslinjer i forbindelse med ansøgninger og indberetning mv., der skærper opmærksomheden på servicelovens skærpede regler om aktiv omsorgspligt over for personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne. Den aktive omsorgspligt forpligter således kommunen og dermed enhederne til at påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for den psykisk ressourcensvage borger og herunder, om der er behov for at bede statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

